

TRIBUNA

70 529 128

Uvodnik

Profesor doktor Ivan Kristan je kot novi rektor Univerze prevzel dolžnost 11. 9. 1985. V svoji zahvali je med drugim dejal:

»Ko govorimo o vlogi univerze, moramo upoštevati enakopraven delež vseh treh institucionalnih sestavin samoupravnega mehanizma univerze, to je delavcev, študentov in družbene skupnosti oziroma uporabnikov.

Zlasti je za študente velika pridobitev v sedanjem sistemu, da so **enakopravni subjekt odnosov na univerzi**. Morda študentje v praksi ne izkoriščajo vseh možnosti, ki jih imajo v samoupravnem mehanizmu oz. prek Zveze socialistične mladine, vendar pa je delež študentov pri upravljanju univerze odločilnega pomena. Študentje so pokazali zrelost in odgovornost pri reševanju problemov na univerzi. Zato študentje oziroma UK ZSMS ne bi smeli popustiti poskusom tistih, ki jih pri reševanju problemov študentskega standarda želijo spraviti v položaj neke vrste meznega gibanja, ki naj deluje z logiko zunajsistemske sile. To ne bi bilo v skladu s položajem študentov kot enakopravnega samoupravnega subjekta, ki prevzema svoj delež odgovornosti za upravljanje in razvoj univerze.

Ko je govoril o odnosu univerze do družbenega okolja, je poudaril, da bi morali zagotoviti, »da bi bila pri najpomembnejših odločitvah v družbi univerze udeležena bolj kot doslej kolektivno oz. institucionalno, tako da se pri vitalnih strateških odločitvah v družbi izkoristi obsežno znanstvenoraziskovalno delo univerze in njen celotni znanstveni potencial.« Zavzel se je za večjo ofenzivnost univerze pri predstavljanju svojih pogledov in pri zavzemanju stališč v naši družbi. Za aktivno in ustvarjalno vlogo univerze je navedel dva pogoja: odprtost univerze in sredstva za njeno materialno in kadrovsko reprodukcijo.

V nadaljevanju se je zavzel za ustrežnejši sistem financiranja vzgojno-izobraževalnega in raziskovalnega dela.

Zatem je govoril o reformi univerze in pri tem poudaril, da na reformo moramo gledati kot na proces in ne kot na enkratno dejanje, tako da bomo v prihodnje morali odpraviti nekatere slabosti (prevelika drobitev študijskih smeri in programov, prenatrpanost dodiplomskega študija itd.). Spoznati bomo morali nujnost permanentnega izobraževanja po diplomah. »Po eni strani je to (spoznanje) izhodišče za razvoj fleksibilnih oblik podiplomskega študija, ki se mora oblikovati v pestrih oblikah – od kratkih osvežilnih seminarjev za lastne diplomante pa do specialističnega in doktorskega študija. Po drugi strani pa je konceptija permanentnega izobraževanja izhodišče za graditev novih čvrstejših oblik povezanosti visokošolskih organizacij združenega dela z drugimi deli združenega dela, ki bodo na tem področju našle skupen imenovalce za nadaljni razvoj koncepta usmerjenega izobraževanja.

Edino če s takšnega zornega kota ocenjujemo reformo usmerjenega izobraževanja, bomo do določene mere kos nalogi, namreč da moramo oblikovati programe, na podlagi katerih se bodo oblikovali kadri za 21. stoletje. Zato si moramo – kot univerza in kot družba – ponovno zastavljati vprašanje: ali je stopnja naše subjektivne zavesti takšna in ali so materialna sredstva ter kadrovske potenciali, ki jih dajemo na pot reformi usmerjenega izobraževanja, ki jo letos uvajamo na univerzi, takšni, da lahko mirne vesti čakamo na rezultate, ko bo končan prvi cikel izobraževalnega procesa na univerzi.

Vedno znova bomo morali preverjati, ali smo, zlasti na univerzi – učitelji, študentje, uporabniki in družbenopolitične organizacije – storili vse, da bo odgovor na zastavljeno vprašanje zadovoljiv.

Zdi se mi, da je to vprašanje **nujna iztočnica in kažipot** za naše delo ob primopredaji rektorske funkcije. S tem želim sicer poudariti, da naše delo ne bo lahko, da bo nešteto krat na velikih preizkušnjah, da bomo mogoče kdaj prišli do odločilne točke, ko se bomo morali vprašati, kako dalje, nikakor pa nočem postaviti za naše vodilo pesimizem. Osebnost sem pristaš realnega optimizma, menim pa, da tudi ni osnove za pesimizem, in to iz treh vzrokov:

- prvič, ker se na univerzi oblikuje zavest o mestu in vlogi univerze v družbi in zavest o odgovornosti univerze za kvalitativne premike v družbenem razvoju,

- drugič, ker samoupravna in politična aktivnost študentov kaže tendenco, da hočejo študentje delovati kot aktiven in soodgovoren činitelj na univerzi in da hočejo neposredno prevzeti svoj del odgovornosti za razvoj univerze in

- tretjič, ker je v družbi oz. v zainteresirani javnosti opazna pripravljenost, da se podprejo prizadevanja za okrepitev položaja univerze v družbi. Dokaz tega je tudi udeležba najvidnejših predstavnikov političnega in javnega življenja na današnji svečanosti.

Navedeni poudarki glede nekaterih vprašanj, ki so pred nami, pomenijo v bistvu **nadaljevanje dosedanjega usmeritve**, ki uspešno poteka že nekaj let in ki ji je nazadnje dajala ton ekipa pod vodstvom rektorja prof. Fabina.

Ob koncu pa je še dodal:

Prof. dr. Ivan Kristan
Zahvala ob prevzemanju rektorske dolžnosti
11. 9. 1985

Spoštovani tovariši predsednik, spoštovani zbor!

Ob prevzemanju dolžnosti rektorja Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani se želim najprej zahvaliti za izkazano zaupanje in čast in izreči nekaj osebnih misli v zvezi s pričakovanimi nalogami na univerzi.

V svojem imenu in v imenu svojih sodelavcev, kolegov prorektorjev, ki so bili hkrati izvoljeni, se zahvaljujem univerzitetnemu svetu za izvolitev in predvsem tudi fakultetam za izkazano zaupanje in podporo. Prevzem te funkcije za nas vse skupaj pomenijo po eni strani **veliko priznanje in čast**, hkrati pa še **večjo obveznost**. Ne bi želel, da to izzveni kot

fraza, ki se sliši ob podobnih priložnostih. Rad bi vam zagotovil, da bomo vložili vse naše sile v izvrševanje funkcij, ki so nam zaupane.

Toda ali bomo pri tem našem hotenju uspešni ali ne, ne bo v končni konsekvenci odvisno samo od nas. To bo odvisno od številnih činiteljev, npr. od podpore s strani fakultet, akademij in višjih šol kot članic univerze, od aktivnosti subjektivnih sil na univerzi, od ustreznega dela strokovnih služb na univerzi, od ustreznih družbenih klime v širši družbi itd. Če bomo vse te različne činitelje uspeli povezovati in koordinirati, bodo tudi naši osebni naporji rodili sadove.

Najodločilnejše pri vsem tem se mi zdi odnos članic univerze do skupnih nalog in problemov na univerzi in izgrajevanju univerze kot njihovega povezovalnega činitelja. Zaradi tega si kot prvo nalogo moramo zastaviti delo na povezovanju fakultet in na uresničevanju delegatskih odnosov v pravem pomenu besede. To pomeni, da bodo v organih univerze prihajali do izraza resnični (ali kot danes radi rečemo avtentični) interesi oz. problemi fakultet in da bo sinteza teh interesov članic univerze predstavljala naš skupni interes na univerzi. To je edina možna pot. **Univerza ne more imeti drugih interesov razen teh, ki jih živijo njene članice.** Tudi razvoj nacionalnih znanstvenih disciplin je predvsem interes članic univerze, ne pa nek abstraktni interes Slovenije kot globalne družbe.

Seveda univerza ni enostaven seštevček posamičnih interesov fakultet, ampak pomeni **uskladitev in ustvarjalno sintezo** teh posamičnih interesov. Brez demokratske ustvarjalne sinteze posamičnih interesov ni univerze.

Ko govorimo o vlogi univerze, moramo upoštevati enakopraven delež vseh treh institucionalnih sestavin samoupravnega mehanizma univerze, to je delavcev, študentov in družbene skupnosti oz. uporabnikov.

Zlasti je za študente velika pridobitev v sedanjem sistemu, da so enakopraven činitelj pri odločanju na univerzi, da so **enakopraven subjekt odnosov na univerzi**. Morda študentje v praksi ne izkoriščajo vseh možnosti, ki jih imajo v samoupravnem mehanizmu oz. prek Zveze socialistične mladine, vendar pa je delež študentov pri upravljanju univerze odločilnega pomena. Študentje so pokazali zrelost in odgovornost pri reševanju problemov na univerzi. Zato študentje oziroma OK ZSMS ne bi smeli popustiti poskusom tistih, ki jih pri reševanju problemov življenjskega standarda želijo spraviti v položaj neke vrste meznega gibanja, ki naj deluje z logiko zunaj sistemske sile. To ne bi bilo v skladu s položajem študentov kot en-

igor omahen

kopravnega samoupravnega subjekta, ki prevzema svoj delež odgovornosti za upravljanje in razvoj univerze.

Pri usklajevanju in sintezi interesov na ravni univerze ima pomembno vlogo **družbena skupnost** oz. združeno delo prek svojih delegatov v univerzitetnem svetu in drugih oblikah delovanja. Pomen te družbene komponente pri delu univerze izhaja iz spoznanja, da **univerza ni in ne more biti od družbe izoliran organizem**. Že zdavnaj so minili časi, ko bi univerzo lahko imenovali »slonokoščeni stolp«, kot neko vzvišeno, vase zaprto institucijo, ki je dvignjena na vse trivialne probleme vsakdanjosti.

Univerza je močno vpeta v družbeno okolje: po eni strani se na njenem delu odražajo problemi družbe (materialni, politični, kulturni itd.), po drugi strani pa se mora univerza odzivati na probleme družbe in mora mobilizirati ves svoj potencial, ko gre za pripravo strateških odločitev v razvoju oz. usmeritvi posameznih področij družbenega življenja, oz. ko gre za premagovanje kriznih obdobij.

Verjetno se prav na tej točki življenja univerze pojavlja največ nesporazumov in slabosti – ali bolje rečeno – tu je največ iskanj. Opravka imamo (na univerzi) z očitki, da je univerza premalo vključena v družbene procese, da ni pritegnjena k sprejemanju pomembnih odločitev v družbi itd. Po drugi strani imamo (izven univerze) opravo z očitkom, da se univerza premalo angažira pri reševanju odprtih problemov družbe, da je preveč zaprta vase itd. Nadalje imamo (na univerzi) opravo z očitki, da se politika preveč vmešava v znanost, da znanost ni avtonomna, da je v službi dnevne pragmatične politike itd.

Težko bi rekli, da univerza ni prisotna v družbenem dogajanju, da je ni pri pomembnih odločitvah. Prisotna ni vedno uradno kot institucija, toda posredno prek posameznih članic univerze oz.

prek univerzitetnih učiteljev oz. raziskovalcev je do določene stopnje več ali manj prisotna.

Morali bi zagotoviti, da bi bila pri **najpomembnejših odločitvah v družbi** univerza udeležena bolj kot doslej kolektivno oz. institucionalno, tako da se pri vitalnih strateških odločitvah v družbi izkoristi obsežno znanstveno raziskovalno delo univerze in njen celoten znanstveni potencial.

To pa je mogoče doseči z dolgoročnim planiranjem znanstvenoraziskovalnega dela ne pa s kampanjskimi akcijami šele ob pojavu problemov.

Ko poudarjam potrebo, da se univerzi zagotovi ustrezno mesto v družbi pri sprejemanju strateških odločitev, imam pred očmi tudi drugo plat, to je **pripravljenost univerze, da prevzame odgovornost za svoje predloge** in s tem soodgovornost za končno sprejete odločitve – pa naj bo to vprašanje dolgoročnega razvoja Slovenije in njenih prioritet, razvoja novih tehnologij (in prestrukturiranje gospodarstva), ki so povezane z informatiko in kibernetiko oz. robotiko, razvoj energije, problemi ekologije oz. varstva okolja itd. ali pa naj bo to strategija pri obvladovanju inflacije, strategija pri nadaljnjem razvoju političnega sistema itd. Morda ni bila pripravljenost univerze, da prevzame svoj del odgovornosti za strateške odločitve v družbi vselej dovolj jasno in ofenzivno izražena. Vendar pa mislim, da brez tega univerza ne more odigrati v družbi tiste aktivne vloge, ki je objektivno lahko in ki se tudi od nje pričakuje.

Univerza mora biti **bolj ofenzivna** pri predstavljanju svojih pogledov in pri zavzemanju stališč do problemov v družbi. Slabo bi bilo, če bi samo čakali, da bo kdo pozval univerzo, naj naredi to ali ono. Pasivna pozicija ne ustreza vlogi univerze v naši družbi. Nasprotno! Univerza mora biti angažirana in aktivna pri usmerjanju razvoja in razreševanju problemov v družbi. To je neizbežno iz dveh vzrokov:

- prvič, ker je univerza sestavni del družbe in so problemi družbe hkrati problem univerze, kot tudi obratno, namreč da problemi univerze niso samo njeni, notranji problemi, ampak so hkrati problemi družbe, in

- drugič, ker razpolaga s kadri najvišjega strokovnega oz. znanstvenega potenciala.

In ravno to je tisto, kar predstavlja **univerzo v položaj odgovornega činitelja za razred družbe** v vseh komponentah, to je razvoja gospodarstva, kulture, znanosti, zdravstva, šolstva, političnega sistema itd.

Da bi univerza lahko odigrala takšno aktivno ustvarjalno vlogo, sta potrebna vsaj dva pogoja, in sicer, prvič, odprtost univerze in, drugič, sredstva za njeno materialno in kadrovsko reprodukcijo.

Oba pogoja se povezujejo oz. v končni konsekvenci je prvi pogoj odvisen od drugega. Vendar pa menim, da je potrebno na prvo mesto postaviti **vprašanje odprtosti univerze** za sodobne tokove znanosti, za novo znanstveno misel, ki se razvija doma in v svetu. S tega vidika je pomembno njeno

zvezi s slabo tehnično opremljenostjo pedagoškega procesa, z vlaganjem v kadrovske naraščaje itd.

Toda na drugi strani bi bilo potrebno razpoložljiva sredstva racionalneje trošiti zlasti z vidika podvajanja kapacitet, drobljenja študijskih programov in študijskih smeri, gospodarnostnega usmerjanja sredstev za raziskovalne programe itd.

Na univerzi bomo morali končno priti do **ustrežnejšega sistema financiranja** vzgojnoizobraževalnega in raziskovalnega dela, da bi po eni strani postopoma presegli dualizem v financiranju vzgojnoizobraževalnega in raziskovalnega dela in po drugi strani dosegli napredek v ustrežnejšem vrednotenju tudi kvalitete dela. Sedanji sistem indeksiranja dohodka visokošolskih organizacij ohranja in še pogloblja dosedanje slabosti.

V zvezi s financiranjem univerze dobiva tkim. **neposredna menjava** dela vse večji poudarek kot način za povečanje dohodka posameznih visokošolskih organizacij združenega dela. Neposredna svobodna menjava ima vrsto pozitivnih učinkov: stimulira medsebojno povezovanje visokošolskih organizacij in drugih organizacij združenega dela, prispeva k odkrivanju medsebojnih interesov, prispeva k hitrejšemu prevajanju teorije v prakso, pozitivno vpliva na krepitev razvojnih oddelkov v organizacijah združenega dela, na zboljšanje kadrovske strukture organizacij združenega dela, zagotavlja visokošolskim organizacijam dodaten vir finančnih sredstev itd.

Vendar pa je potrebno poudariti, da ima **neposredna svobodna menjava dela omejene možnosti** ali pravilneje rečeno, ne bi je smeli razvijati prek določenih meja, ker bo sicer ogrozila normalno pedagoško delo in fundamentalne raziskave. Nimajo torej prav tisti, ki ob tarnanju zaradi prenizkega dohodka na univerzi pravijo, češ, povežite se z gospodarstvom, ponudite jim programe, pa boste imeli dovolj dohodka. Kakorkoli se včasih zdi privlačno imeti dohodkovno zanimive pogodbe z gospodarstvom, pa so v tem pogledu vendar možnosti omejene, če se nečemo izpostaviti nevarnosti, da bi zaslili v položaj obrtniškega servisa, ki prodaja svoje usluge najboljšemu ponudniku.

Vsa navedena vprašanja imajo posredno ali neposredno zvezo s sedanjim procesom **reformne usmerjenega izobraževanja** na univerzi. Z letošnjim šolskim letom neposredno vstopamo v prvo leto šolske reforme na univerzi.

Osnovno se mi zdi, da moramo na reformo gledati v resnici **kot na proces in ne kot na enkratno dejanje**, ki se je zaključilo s sedanjim sprejemanjem vzgojnoizobraževalnih programov. V tem procesu bo mogoče odpravljati slabosti in krepiti pozitivne vidike reforme. Kot **slabost** je bila ugotovljena prevelika drobitev študijskih smeri in študijskih programov, težnja da bi vse stlačili v dodiplomski študij, da so v glavnem povsod izkoristili zgornjo mejo pedagoških ur itd. Vendar pa je na drugi strani **pozitivno**, da je razprava o vzgojnoizobraževalnih programih dokaj razgibala univerzo, da je prišla na univerzi do izraza globoka prizadevanost in prizadevanost visokošolskih učiteljev, da je prišla do izraza visoka stopnja angažiranosti pri obravnavah, da so prišla do izraza opozorila na številne zorne kote reforme.

V razpravi o vzgojnoizobraževalnih programih na univerzi je močno prišlo do izraza spoznanje, da reforma ne more biti enkratni akt, **ampak je dinamičen proces**, v katerem se morajo nova spoznanja stalno vgrajevati v spiralo izobraževalnega in raziskovalnega dela. To pomeni torej, da bo potrebno dograjevanje vzgojnoizobraževalnih programov v skladu z novimi spoznanji in zahtevami časa.

Če na reformo torej ne gledamo kot na enkratno akcijo sprejemanja vzgojnoizobraževalnih programov, ampak kot na dinamičen proces njihovega uresničevanja, potem temu tembolj ustreza spoznanje, da na **dodiplomskem študiju** pridobljeno znanje ni končna postaja študijskega procesa, ampak vstopna postaja v stalen proces povezovanja dela in študija, študija in dela.

Gre skratka za spoznanje o **nujnosti permanentnega izobraževanja po diplomah**. To spoznanje je podlaga in izhodišče za razvoj v dveh smereh. Po eni strani je to izhodišče za razvoj **fleksibilnih oblik podiplomskega študija**, ki se mora oblikovati v pestrih oblikah – od kratkih osvežilnih seminarjev za lastne diplomante pa do specialističnega in doktorskega študija. Po drugi strani pa je konceptija permanentnega izobraževanja izhodišče za graditev novih **čvrstejših oblik povezanosti** visokošolskih organizacij združenega dela z drugimi deli združenega dela, ki bodo na tem področju našle skupen imenovalce za nadaljnji razvoj koncepta usmerjenega izobraževanja.

»Univerza Edvarda Kardelja nadaljuje tradicijo progresivnih tokov, ki so prevečali slovensko univerzo vse od njene ustanovitve in ki so omogočili, da je v usodnih dneh za slovenski narod in za vse jugoslovanske narode univerza prispevala pomemben delež k zmagi revolucije in osvobodilnega boja pred štiridesetimi leti. Ko letos praznujemo štiridesetletnico osvoboditve, smo ponosni na to vlogo univerze in na njen prispevek, ki jo je dala v zakladnico slovenske nacionalne zgodovine ter k razvoju znanosti.«

igor omahen

Zakaj je bojkot tako dolgočasen?

Zanimivo je razmerje med vladajočo ideologijo in štrajki. Medtem ko je to sporno razmerje izjemno zaostreno na konkretnem nivoju, med štrajkajočimi in vodstvom, pravdo delovnih organizacij (kakor tudi med štrajkajočimi in lokalnimi, občinskimi vladarji, pa se ta konflikt ublaži, še več – kakor da konflikta sploh ni, kadar analiziramo odnos med štrajkajočimi in republiškimi/zveznimi državnimi strukturami.

Na konkretnem nivoju iščejo vzroke štrajka v nedisciplini delavcev (kar je neposreden povod za vključitev komiteja za SLO in DS) – saj so prav vodstveni delavci v delovnih organizacijah najvestnejši nasprotniki stavk kot lega'nega boja za delavske interese. Zgleden primer je predsednik akcijske konference ZK v delovni organizaciji FOM, SOZD FOB iz Beograda. Predno povem, kaj meni o teh zadevah, si poglejmo, zakaj je v Fomu prišlo do štrajka. Z napol prisilno priključitvijo Foma Fobu se je nekje izgubilo 20 % dohodka delavcev zaposlenih v Fomu. Zato je 611 delavcev začelo štrajk, sedaj pa se spor končuje na vrhovnem sodišču SR Srbije. Izkazalo pa se je še nekaj zelo pomenljivega: kot vse kaže je FOM funkcional v srbski kovinskopredelovalni industriji kot žrtveno jagnje, saj je z umetnim zadrževanjem cen sprejel celotno vsoto izgub te predelovalne industrije na svoja ramena. To je ponoven dokaz, da so se zastopniki višjega in splošnega interesa že davno združili in od parcialnih akcij delavcev res ne gre pričakovati večjega uspeha.

Vrnilo se k predsedniku ZK v Fomu, ki je že proti sami misli na štrajk, kajti to je destrukcija (česa?), temu logično sledijo njegove pobude za kaznovanje vseh, ki podžigajo štrajk.

Republiški in zvezni nivo reagirata drugače in sicer v stilu izjave sekretarja Zveze sindikatov Slovenije Ljuzeta Fortune. On vidi korenine delavske nečakanosti v slabih samoupravnih odnosih in nasploh slabih družbenih odnosih, še posebej pa v neupoštevanju ustavnih in zakonskih pravic delavcev. Do skrajno cinične izvedbe (cinične zato, ker zanika delovanje samoupravljanja, v imenu katerega celotna oblastna struktura vlada) je to razloga pripeljala članica zbora Zveze sindikatov Kosova Kačura Jašari, ki pravi, da se sindikat sploh ne ukvarja s problemi delavcev, da je sindikat preveč zbirkratiziran, kar je pripeljalo do tega, da je ostal brez baze. Edino vmesno vprašanje, ki ga lahko na tem mestu postavimo, je, čemu sindikat sploh obstaja, če ne more in nima interesa boriti se za zaščito delavcev. Tudi odgovor je lahko en sam: to ni nikoli bil njegov osnovni namen!

Sindikat je vladajoča institucija in kot taka producent vladajoče ideologije, od tod pa izhajajo razlike med izjavami vladajoče strukture in izjavami uprave delovne organizacije, katere položaj je natančno med delavci in oblastjo. In ko se je treba odločiti, se odločijo za močnejšo stranko. Tu nastopi znani fenomen: »Biti bolj papeški, kot je papež sam.« Glavna značilnost takšnega odnosa ni ritualizirano, oziroma zavestno ravnanje v smislu tistega ravnanja, za katerega predpostavljamo, da si ga vladajoča struktura želi. Prav nasprotno, ravnanje vodstva delovnih organizacij in občinskih funkcionarjev je neposredno povezano z zmedo v nezavednem, ki ga ne uravnavajo nikakršna navodila (od tod pogost vzkljik podanikov: »Saj ne vedo, kaj delajo!«), po drugi strani pa na mesto delovanja (trenutnih stališč) stopi zgodovinski izkustvo.

Komaj se nam je zazdelo, da si za silo lahko razložimo nivojsko različne pristope k reševanju problematike štrajkov, že se pojavlja novo vprašanje: Kakšna je ta samoupravna ideologija, ki dopušča na tako pomembnem področju prazen prostor. Značilnost te ideologije so pravi prazni prostori – abstraktna obravnava predmeta analize (abstraktna v smislu avtoritativne in objektivne), še posebej v zvezi s političnimi pravicami. Opredeljuje jih je natančno takšna, da ne pove ničesar, obenem pa pravi preko nič – svoje označevalne strukture – kliče v realnost zgodovinski spomin te družbe.

Nadaljni problem je brezpravna država. Vse pravne države kontrolirajo svoj zgodovinski spomin ob pravnih normah, ki so oblikovane po trenutnih ideoloških vrednotah. Vendarle je ta kontrola javna – kar pomeni, da se v javnih odnosih norm pač držijo. Zgodovinski spomin naše družbe pa kontroliramo prek praznega prostora – kar pomeni, da ga analiziramo v mejah, ki nam jih postavlja odnos do vladajoče institucije. Realnost torej analiziramo in interpretiramo, kot se nam zdi nujno, ne glede na pravne in ideološke vrednote (katerih niti poznamo ne – oziroma nismo prepričani, da so prav te prave).

Prav zaradi specifičnih slojevskih odnosov, ki funkcionirajo preko praznega prostora, se bo moralo zdela nenavadna naslednja informacija. Slovenska Zveza sindikatov se je odločila tiskati posebna navodila za tozde, ki naj bi regulirala obnašanje nezadovoljnih in jim omogočala uporabo pravice, da

spor rešijo na reden ali izreden način. V tem dokumentu se predvideva formiranje štrajkarskega odbora za dialog med delavci in družbenimi institucijami.

Predno začnemo s sindikalnim rajanjem bi opozoril na naslednji presenetljiv obrat, ki je imanenten samoupravnim sindikatom. Ta obrat lahko opišemo le v primerjavi z neodvisnimi sindikati, katerih naloga je zastopanje delavskih interesov. Za razliko od neodvisnih pa naš sindikat zastopa splošni družbeni interes (termin je poznan iz poznega liberalizma in realsocializma). Značilnost splošnega interesa je, da je radikalnejši od interesa delavcev, saj za razliko od delavskih interesov pomeni našo družbo kot brezrazredno/brezkonfliktno, iz česar izhaja, da deluje v skladu s hotenji celotne družbe – brez izjem; splošni interes je nekakšna avantgardna inačica delavskega interesa. V tej konstelaciji lahko tudi predvidevamo, kaj pomeni reguliran štrajk: boj za splošni interes.

Ce na kratko povzamem, bi dejal: sprememba, ki se izvrši s preoblikovanjem neodvisnega sindikata v samoupravni je naslednja: medtem ko neodvisni sindikat zagotavlja svobodno borbo za delavske interese, pri nas država zagotavlja svobodni boj za splošni družbeni interes.

Konkretno pa institucionalizacija štrajka, ki ga vodi slovenski sindikat, pri čemer avtoritativno odklanja vsakršen pregled ustavnega in zakonskega položaja sindikata v naši družbi, vodi v definitivno in legalno podrejanje delavskega razreda.

Položaj sindikata po zakonu o združenem delu je jasen. Njegova funkcija je funkcija arbitra: vse, kar naredi, je odločitev, ali so imeli delavci tokrat vendarle prav! V primerih hujših konfliktov pa dobi arbitrarna funkcija še represivni prizvok, saj sme sindikat po svoji presoji poklicati v delovno organizacijo zunanje sile (institucije DPS).

Institucionalizacija štrajka v danih pogojih pomeni naslednje: določiti norme vedenja – vsaka kršitev se potem po črki zakona sankcionira – ustanoviti štrajkarski odbor, v katerem bodo delavci, ki bodo dovolj nori, da se izpostavijo. Tako grupirani bodo zastopali interese delavcev, brez pomoči strokovnjakov (ki jih v običajnih pogojih funkcionirajo sindikatov nudi prav sindikat). Seštevek vseh posledic tako obravnavanega štrajka je jasen: definitivno končati s to prakso!

Kakšna so stališča/izhodišča za takšno igrakanje s sindikatom? Jovan Ničič, industrijski psiholog iz Beograda, in Boro Kuzmanović, predsednik beograjskega društva psihologov, pravita takole: »Naši delavci niso borbeni, pozabili so, kaj je revolucionarnost, so politično apatični in nemočni, kadar se spoprijemajo z redno potjo reševanja konfliktov. Zato so krenili po poti napak in danes, ko nimajo več kaj izgubiti, gredo v protest iz obupa.«

Predno začnem pljuvati, moram pritrditi obema psihologoma (bog jima odpusti njun poklic!): delavci so res apatični, a ne zaradi božjega posredovanja, temveč je to normalen rezultat nemogućnosti samoupravljanja, ki najprej vzame delavcem sindikat, za kazen, ker tako ali tako že vladajo, nato pa jim prepove še vse stike – jih angažira v delovne skupine in jih spre med sabo. Ko vse to postori, jim očita nerevolucionarnost in apatičnost, s katero niso zmožni posredovati svojih interesov po redni poti.

Vsak politični odnos je odvisen od političnih moči strank, ki si nasprotujeta. In če imamo na eni strani secirane delavce, na drugi strani pa homogeno in hierarhizirano samoupravno strukturo – z ideološko produkcijo – je jasno, na čigavi strani je politična moč. Začetno uravnavo te politične moči bi gotovo predstavljali neodvisni sindikati.

Naslednja izjava, da gre pri štrajkih za protest iz obupa, že vsebuje prvine neumnosti. Avtorja namreč trdita, da je obup sproduciran z nemogućnostjo reševanja konfliktov po redni poti. Ta nemogućnost pa je rezultat apatičnosti. To je čista neumnost! Res je, da je vsak upor rezultat nekega obupa, po drugi strani pa štrajki lepo kažejo na prisotnost mitskega odnosa: očaranosti z instanco vladarja/cesarja. Večina štrajkov se namreč udejanji/ zadovolji z golim preskokom »samoupravnih nivojev« in srečnim bremežem v očetovskem naročju. To je ponoven rezultat malenkostnosti skupinskih uporov, ki si enostavno ne morejo privoščiti konfrontacije in neposrednega uveljavljanja interesov – zato pa se zadovoljujejo z golim naznanilom interesa in 10 % povišico.

Samozadovoljstvo vladajočih struktur pa ponovno zaokrožimo z izjavo Ničiča in Kuzmanoviča: »Izhajajoč iz stališča, da pravzaprav nimamo enotnega delavskega razreda, niti enotne razredne

zvesti in da naši delovni ljudje preveč cenijo samoupravljanje, da bi masovno kontrirali, meniva, da pri nas ne obstajajo pogoji za socialne nemire.« Takšna teza upravičeno spravlja človeka v slabo voljo zaradi državotvornega karaktera in zaradi zamenjevanja vzroka in posledice. V danem primeru socialnih nemirov ne bo, pravita avtorja, ker delavci zaupajo samoupravljanju; res pa je nasprotno: zaradi ideologije samoupravljanja ne bo socialnih nemirov, kar nima nobene veze z zadovoljstvom in nezadovoljstvom, zato pa toliko bolj vpliva na realizacijo delavskih interesov. Toda ko govorimo o samoupravnih ideologiji, še vedno ostajamo le na nivoju represije, kot zunanjem, vidnem nivoju strukture gospodstva.

Kot dokaz vzročnosti strukture gospodstva naj služi naslednja izjava Kačuse Jašari: »Vsi sedanji izlivi delavskega nezadovoljstva niso imeli rušilnega, temveč kreativni karakter, so pa pustili madež na sistemu.« Jasno je, da je lahko takšna izjava le posledica samoupravljanja kot pojave oblike vzročnosti, ki prav s svojimi vzročnimi zvezami vsrka vase vsak druženi odnos. In logika tega vsrkavanja je naslednja: »Že res, da je prišlo do štrajka, vendar pa je štrajku botrovalo nerazvito samoupravljanje. V štirih urah pa nam ga je uspelo razviti do te mere, da so se delavci zadovoljni vrnili na svoja delovna mesta. Štrajk je bil konstruktiven!«

Odnos med delavci v štrajku in višjimi političnimi forumi pa seveda ni vselej tako enoznačen. Še več, očitna je tendenca povečevanja represivnosti politične govorice v zvezi s štrajki. Konkretno si oglejmo zadnji nagovor Marjana Orožna, predsednika ZSS: »Druga nevarnost pa je ta, da gre takšnim težnjam na roko ravnanje sicer manjšega, toda ne nepomembnega dela delavcev v združenem delu, ki mislijo, da je pri nas razmerja moč spremeniti ali odpravljati z grožnjami, pritiski, prekinitvami dela in podobno.

Mimo tega ne moremo mimo iz dveh razlogov: prvič, ker vemo, da je stihija (povezana s pasivnostjo subjektivnih sil) delavski razred Poljske potisnila v položaj objekta, ki mu komandira vojska – sicer njegova – lahko pa bi bila tudi katera druga. Mi tega ne želimo in zato na stihijo ne bomo pristajali.«

Gornji citat lahko razumemo le kot grožnjo delavskemu razredu, po kateri bodo upornike pač v prvi fazi razglasili za nevarne elemente, če pa to ne bo dovolj, se lahko delavskemu razredu zgodi kaj podobnega kot Poljakom.

Lahko pa gledamo na gornjo izjavo tudi iz perspektive večnega dolžništva sindikata do partije in drugih demokratičnih institucij. Sindikat torej vrača dolg tako, da izjavlja to, česar partija zaradi svojih ideoloških načel ne more (za sindikat pa tako ali tako nihče ne ve vzroka njegove prisotnosti – s čimer je tudi izpolnjen smisel njegovega obstoja).

ALI JE MOGOČE VZPOREJATI ŠTRAJK IN BOJKOT

Na samem začetku je potrebno popraviti in na novo opredeliti položaj študentov, ki so kot skupina, sloj relativno mlad pojav, saj ga klasiki v svojem času niso uspeli zapaziti (pač ni bil tolikanj množičen). Danes imajo torej študentje obilne težave, saj velja prepričanje (in prav je tako), da so tisti, ki jih klasiki ne omenjajo, avtomatično na drugi strani delavskega razreda. Danes, torej v razviti obliki študentskega sloja, predstavljajo študentje potencialno najemniški kader in vse, kar jih loči od proizvodnih delavcev, so kvalifikacije. In tega ne gre zanemariti – to je prednost študentov. Njihova psihološka značilnost je odvisnost od družine, ki se v končni fazi pokaže tudi kot glavna ovira pri uresničevanju študentskih interesov.

V mislih imam izterjevanje plačila stanarin preko porokov, vendar je to drobna, nepomembna zgodba, ki ne zasluži širše obravnave – izterjatev stanarin namreč.

Hipotetično lahko na drugi strani predvidevamo, da prav ta odvisnost predstavlja dodatni naboj v boju proti patriarhalni, hierarhični družbeni strukturi.

Kot pri štrajkih je bil tudi v bojkotu povod čisto eksistencialne narave. Nujno konkretni razlog (in tu pridemo do zelo pomembne razlike med štrajkom in bojkotom) je združil veliko večino študentov. Tako je preko kvantitete dosežena politična moč. Kvantiteta pa opozarja še na nekaj drugega, da povod ne moremo enačiti z vzrokom. Vzroki pa zadevajo celotni položaj študentske populacije in zato ni čudno, da kritiki bojkota (Smole, Debenjak) skoz in skoz opozarjajo na to, da so se bojkotu pridružili tudi zunanji, študentje izven študentskega

IRWIN
RDEČI REVIRJI
GRAFIKE DELANE PO MOTIVIH
AKADEMSKEGA SLIKARJA
JANEZA KNEZA.
KI ŽIVI IN USTVARJA
V RUDARSKEM MESTU
TRBOVLJE

1.
OKTOBER
27.
OKTOBER
1985

RETRO PRINCIP
PRINCIP MANIPULACIJE
Z MEMORIJO VIDENEGA
POTENCIRANI
EKLEKTICIZEM –
PLATFORMA
NACIONALNE
AVTENTICNOSTI

MALA
GALERIJA
ljubljana
VABIMO VAS
NA
OTVORITEV
RAZSTAVE
1.
OKTOBRA
OB 18. URI

naselja. Takšne izjave sledijo logiki obravnavanja štrajkov, ki celotno dogajanje poskušajo reducirati na tovarniško obrobje. Gre za začetni poizkus razdelitve študentov vsaj na dva dela in za avtosugestivno pomirjanje strahu pred skupno akcijo večjega dela podrejene populacije.

Priznati je treba, da je v končni konsekvenci DPO-jem in DPS-jem skoraj uspelo zvesti cel primer na Študentski center in plačevanje stanarin, s čimer so v obeh širše javnosti ločili študentsko populacijo na tiste, ki se borijo proti plačilu, in one druge, ki pod to represijo ne zapadejo. Zaježala pa jih je stara zavezniška familija, ki svojemu padru redno poravnava račune. S plačilom stanarin je bilo tako dokončno vzpostavljeno skupno polje, na katerem se lahko celotna študentska populacija združi v boju za svoje interese.

Nadaljni presežek bojkota nad štrajkom je, da se ni zadovoljil s preskakovanjem sistemskih forumov, ni se zadovoljil s tem, da bi od Izvršnega sveta izvedel, da samoupravljanje ne dela, temveč so bili Izvršnemu svetu in RIS postavljeni pogoji, ki se morajo izpolniti, za izvršitev pa so bili določeni prav ti organi. Svet študentov je tako deloval, vsaj nekaj dni, kot sindikat, katerega naloga je kontrola nad izvedbo.

Normalna posledica, oziroma nadaljevanje spomladanskih dogodkov torej ne more iti v smer bojkotiranja, temveč v ustanavljanje študentskega sindikata. Realnost takšnega pričakovanja se kaže v izpričani samoiniciativi študentov, potrebno pa je prav zaradi uresničevanja ureditve položaja študentov.

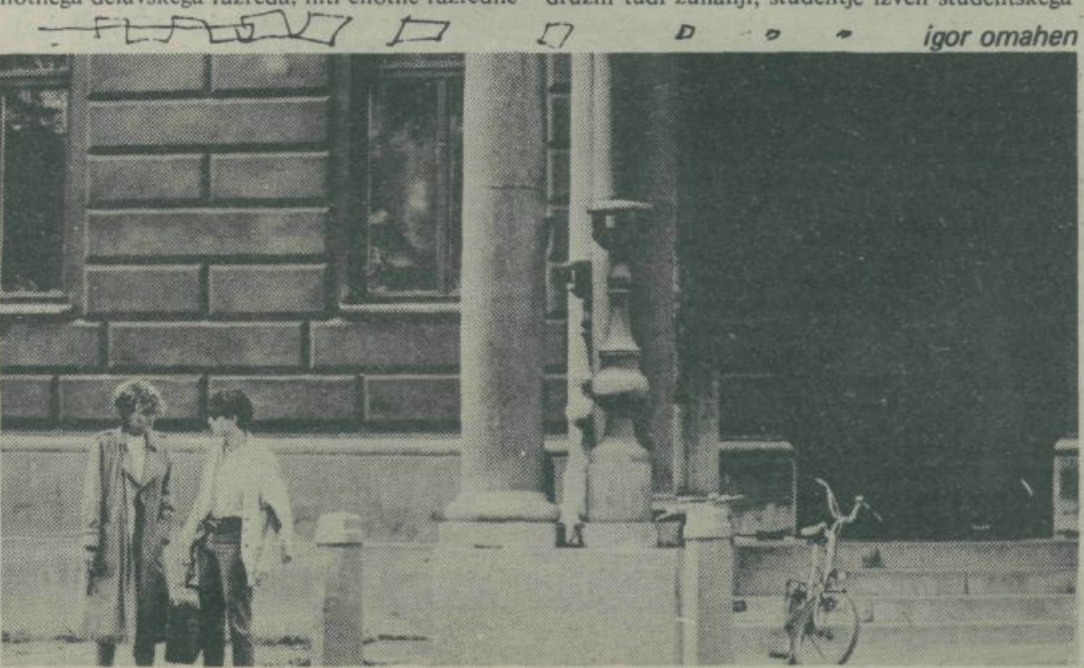
V intermezzu je nujno še enkrat opozoriti na to, kaj pomeni sistemska ureditev študentskega položaja. Izhajajoč iz ekonomskega položaja to pomeni ureditev možnosti za študij vsem 18 000 študentom (stanovanja, stipendije, hrana). To je le izhodišče. Pomembnejši in zapletenejši del pa je urejanje kulturne, izobraževalne in politične sfere študentskega življenja. In nikakršnega smisla nima izogibati se dejstvu, da je neke na samem začetku v ta boj vpisan tudi študentski sindikat.

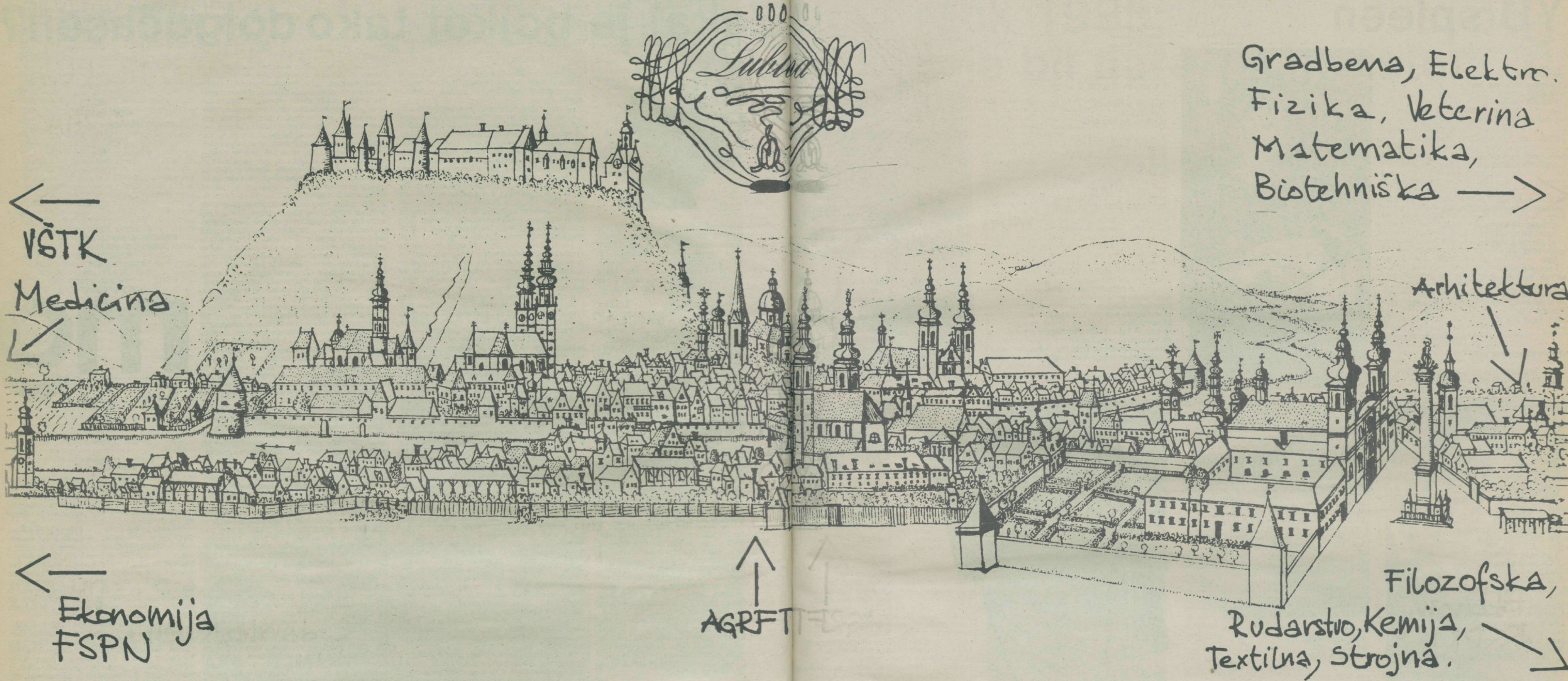
Prav je, da se z nekaj besedami dotaknemo tudi prisilne uprave, saj je odklonilno stališče študentov do te oblike reševanja študentskega standarda nalletelo na največji odpor.

Na ta fenomen lahko gledamo vsaj z dveh strani, potem pa se moramo odločiti, kateri damo prednost. Na eni strani se nam prikazuje prisilna uprava kot pozitiven faktor, ki bo vendarle saniral gnilo jajce omotičnega izobraževalnega procesa. Seveda ne gre dvomiti, da bodo rezultati ugodni. Toda za kakšno ceno?

In to je druga stran istega lista. Na tej strani pa piše, da se vse dogaja mimo in v odsotnosti študentov, da so bili odpravljani sklepi Študentskega centra. Z uvedbo prisilne uprave so očitno kaznovali vse krivce, ki jih posebej biviš direktor Premrl, RIS in Izvršni svet pa sta si lepo oprala roke. V končni konsekvenci je z vpeljavo prisilne uprave celotna študentska problematika zreducirana na sanacijo študentskega centra in to šele predstavlja nevarnost globalne apatije študentske populacije, ki ji bo čez tri mesece sporočeno, da samoupravljanje ni teklo, da pa je sedaj vse v najlepšem redu.

Ce se je treba odločiti, potem izbira ni težka. Očitno pa je, da so se nekateri narobe odločili, čeprav je bila ta odločitev v strogo strateško taktičnem pogledu zgledna. Še posebej zato, ker je bil efekt preračunan za širšo javnost, na študente pa je bil preračunan občutek nemoči, ker je bilo potrebno plačati stanarine.

PROGRAM GLEDALIŠČA ZA LETO 1986

1. F.M. Dostojevski: BESEDI
dramatizacija Dušan Jovanović, režija Dušan Jovanović in Janez Pipan
predvidena premiera januar 1986
2. M. Breclj: DESANT NA RT DOBRE NADE
multimedialni avtorski projekt Marka Breclja
predvidena premiera februar 1986
3. V. Vojnovič: TRIBUNAL (Sodišče)
režija: Dušan Jovanović
predvidena premiera april 1986
4. H. Ibsen: SOVRAŽNIK LJUDSTVA
režija: Janez Pipan
predvidena premiera oktober 1986
5. L. Carroll: ALICA V ČUDEŽNI DEŽELI
dramatizacija in režija: Vito Taufer
predvidena premiera november 1986

Informacije

Po izrednem uspehu Akademskoga pevskega zbora »Tone Tomšič«, zbora naše Univerze, julija na mednarodnem tekmovanju pevskih zborov iz 15 držav Evrope in Amerike, kjer smo osvojili prvo mesto, vse petja željne študente in srednješolce vabimo, da se nam pridružijo v pesmi. Avdicije so v prostorih APZ »Tone Tomšič« v zgradbi Kazine na Trgu osvoboditve 1, nasproti sidra: od 10.-12. in od 14.-16. ure.

Dodatne avdicije so še v torek in sredo, 15. in 16. oktobra, prav tako od 10. do 12. in od 14. do 16. ure.

Dokazimo, da smo Slovenci še vedno pevski narod.

AFS (akademska folklorna skupina)

FRANCE MAROLT vabi vse violiniste, harmonikarje in klarinetiste, ki imajo veselje do posluha, da se jim pridružijo. Lepe plesalke, vabljive turneje (tudi prekooceanske), žuri so garancija za »jour de l'amour«. Oglasite se lahko vsak dan od 9. do 12. ure ali še najbolje v ponedeljek ob 19.30 na Trgu osvoboditve 1 (Kazina), 1. nadstropje desno.

Pridite čimprej, čakamo vas z razširjenimi rokami in ...

WHEN THE NEW STUDENTS GO MARCHING IN
(ali: Študentski neštudijski itinerar po Ljubljani)

Hadvorska folklorna skupina
France Marolt

Informacije

When the new students go marching in

Ljubljanska kultura in njena srenja se je dodobra »etabilirala« v slovenski sredini. Mi, kot konzumenti, smo odvisni pač od »politik« posamezne ustanove in lastnega okusa. Dobro je zaviti na klasično seanso v SNG ali MGL, ki se precej trudita biti prisotna v nacionalnem slovenskem prostoru. Malce drugače je v SMG ali v Gleju, kjer se spoprimajo tudi z nekonvencionalnimi in alternativnimi komadi ter imajo tudi več mladih gledalcev. So pa tu še »Ana Monro«, »Fikcija« itd. Opera in balet se po malo večji krizi vlečeta iz blata s klasičnim repertoarjem, verjetno pa bodo zelo zanimive stvaritve novoustanovljenega Plesnega teatra. Devet ljubljanskih »movie placev« še nikakor ne pričara vseh celodolnih pričakovanj pozitivnega odjeka. V solidnem stampeu osrednjih kinematografov, ki se izkažejo vsako sedemnajsto leto s filmom velikega formata in KINOTEKI (I) so v pogonu tudi zelo specifične struje: »Slogistie in »Legejevc«, katerih kulturni žargon je pač značilen od kin, kamor zahajajo. Zahajanje v galerije res ni slovenski nacionalni sport, je pa včasih pravi »spon« pregledati, kaj je na svetu še poleg stripov avtoritativnega karakterja. Razstave so zanimive, polne in umetniške. Kultura se projicira tudi skozi razne glasbene prireditve različnih žanrov na različnih mestih od Tivolija do telovadnice osnovnih šol, video »suse«, literarne večere, predavanja, tribune (s temi nima Tribuna - tovarna otroških vozičkov nobene zveze), pa še kak kultiviran izpad Festivala ali Cankarjevega doma. Ta CD je osrednji ljubiteljsko-slovenski kulturni prostor, če odštejemo Kulturno skupnost Slovenije kot nebirokratiziran pulz kulturnega stvaritelstva. Pojdi in pogledaj to »pašo« za oči, ki

Informacije

When the new students go marching in

Poglabljanje v »basnopisje« študijskih obveznosti na ljubljanskih fakultetah ni specifičnost tega članka. Orientacija je čisto drugačna, bolj prijetna, manj tragična. Pokazati vam želim stran življenja, ki zahteva nekaj iznajdljivosti, volje, pričakujes pa lahko lepa čutna, meditativna in vegetativna zadovoljenja. Naše življenje se sicer projicira skozi študiranje, še bolj pa vam priporočamo čisto spontano nekonformistično mišljenje, ki reagira v vsakem trenutku, ne samo v momentih »burnih« razprav in kuloarjih (ne)ljudskih snobističnih in malomesečskih volumna svojega zelodca razmišljajo na črni in beli. »La Coste« stilu, drugi pa čakajo na prozaičnem »La Coste« stilu, ki stasito prekleto del v hiši na Boršnikovem trgu, ki stasito prekleto študijski položaj, a je na drugi strani solidne, če ne funkcionalne pri srečanju »razgledance« na ljubljanski univerzi. Torej je smisel napotiti vse novice in dosežanje »razgledance« na ljubljanski univerzi, na kateri naj rabi misel res racionalni funkciji.

Informacije

When the new students go marching in

Seveda boste potrebovali malo več cvenka, kajti komercialnost je tu izrazitejša. Ne bi rad reklamiral Risco klubov in drugih rafiniranih oblik, kako ti iztrgajo denar iz nežnih ročic. Omenil bi samo mesto, kjer je bil po mnenju nekaterih lani najcenejši »Spencer« v Ljubljani: Šotška (proti Kržan-kam). Za druge lokacije se pobrigajte sami, z dodatkom, da bo hrana (kosilo) letos verjetno res najcenejša v poslovalnicah študentske menze. Je že tako, da človek najde zabavo na zelo spontan način, teža pa bo pri financiranju le-te.

Športna aktivnost študentov se odvija predvsem v okviru fakultet, verjetno pa ne bo posebnih težav stopiti v kak ljubljanski klub in razvijati disciplino, s katero si se že ubadal, ali pa boš šele začel. Zvečer neke po osmi uri se v telovadnici Študentskega naselja v Rožni dolini odvija rekreacija za študentsko populacijo.

V času zadnjega bojkota plačevanja stanarin v domovih se je pokazala šibka samouprava in odtujenost kompetentnih forumov, ki delajo na področju študentske politike. NI funkcionalni le odnos republika - študenti, ampak je bilo opaziti predhodno nezainteresiranost študentov do samouprave in vpliva na nivo odločanja. Skratka ni moj namen deklarirati št. bojkota kot nekaj, ampak vas opozarjam, da ne zaide v apatijo in značilno letargičnost, kot se je dogajalo pogosto do zdaj. Temu se izognemo skozi konstruktivne sestanke letnikov, blokov zsmisla. Lahko pa svoje interese uveljavljate tudi skozi alternativne skupine, ki so navzoče v našem okolju; s tem mislim na mirovniške (stik z njimi dobite na zanimivih predavanjih ob ponedeljkih zvečer v Kapelici Kersnikove 4) in ekološke, ki se zbirajo v Informalnici Kersnikove 4 vsako sredo ob 17. uri. Njihovi programi so tudi naš interes. Omeniti je potrebno še Center interesnih dejavnosti (CIDM), kjer se dogaja večina takšnih mladinskih aktivnosti. Ni važen izgled te stavbe, saj Kersnikova 4 šele notri pokaže svojo pravo veljavo.

Nekako mi je uspelo zlepti nekaj najvažnejših »blich« informacij za novice. Vse izpuščeno je mogoče najti v komunikaciji s tovariši enake udele in statusa, v duhu več ljubljanskega. Ne nazadnje, na lahko pridete na Radio Študent (okrog 90 MHz, FM) in TRIBUNO, kjer lahko izražate svoje misli, ki so ideje in obratno.

YU spleen

NITKO NIŠTA NIJE VIDIO

Ponavljaj se
škrt na riječima
bezobzirno brutalnog lica
nafiksan člancima
jutarnjih novina
i kao neki KONJOTRŽAC
vucaraš se paradoksima

ŽUDIŠ

Kroz tisuću finih nabora
svoj EGOEGOEGO

LJUBIŠ

Mali komadić puti
Obećanje (najludju) goruću strast
ženu
TI ROSNI CVIJETE
TI ROSNI CVIJETE
TI ROSNI CVIJETE
urlaju tvoje ruke
jezik
i nekakva sjena
jer treba posvršavati
brdo malih poslova
i raznoraznih lica se nagledati
da se životu u svakom narednom trenutku kaže
ZDRAVO
baš si SLADAK

Ivan Jelinčić MERLIN

STAV PREMA POEZIJI:

Poezija je RIJEČ, znači poezija nije: PAROLA,
GOLA EMOCIJA, TOČNOST, FORMULA, SA-
VJET, PLAKANJE ni DOBRODUŠJE.

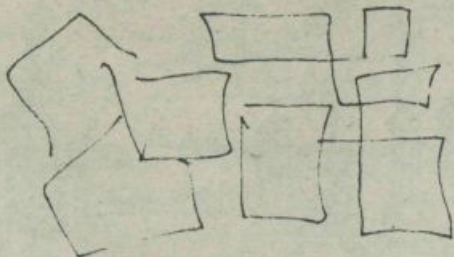
KREKET S DODATKOM

U snu kao u pasažu
prelijeva se čaša žuči
Navukli smo zastor
i sve ćemo obasjati
obasjati
potpuno smo prazni
kao buduće bolesti
u sobi gdje prijateljstvo
uz klavir drijema

Tvorac noći ne zna
on otkriva pojavu
i mjesečev premaz on otkriva
a noć kao krilata aždaja
pljuje
u sobi gdje prijateljstvo
uz klavir drijema
Iznenadjen sam
tri dana snage
zajahali su okorjelog i premorenog MENE

Urlam što me grlo nosi
razilazim se kao besciljni cvijet
u sobi gdje prijateljstvo
uz klavir drijema
sasvim miran bog moj sjedi
i stvara svoj najveći smisao
ČOVJEK – NEIZVJESNOST – NIŠTA

Ivan Jelinčić MERLIN

LOV NA KRISTALE

Vračam se skozi mokre peruti.
Vračam se s šopom iztrganih las tvojih stopinj.
Vse,
vse temnosive oblake vališ proti meni.
Dež sem popil,
mrtve trave sežgal,
bele lobanje zapil.
Oh, te oči!
Oči, ki blede rišejo črve po licu.
Razgrete stene tišine se trgajo v meni.
Pijano odmevajo in dobivajo oblike preteklih življenj.
Zvoki klavirja žalostno blodijo.
Išči,
išči,
pot k dušam umrlih.
Prosi
za njihov korak.
Zakaj molči?
VSTANI, predrami se duša plazeča!
(Morda je življenje več kot kos kruha?)

TODA –
galebi so poleteli,
ker galebi vedo,
da lahko poletijo ...

Avtor, javi se

LICENTIA POETIKA

Voluntarizem 14. stoletja,
drstenje erotike,
magični mesija.
Boj za HARMONIJO IDEALOV.

Korakanje v krogu:
ENA DVA, ENA DVA-
LICENTIA POETIKA.

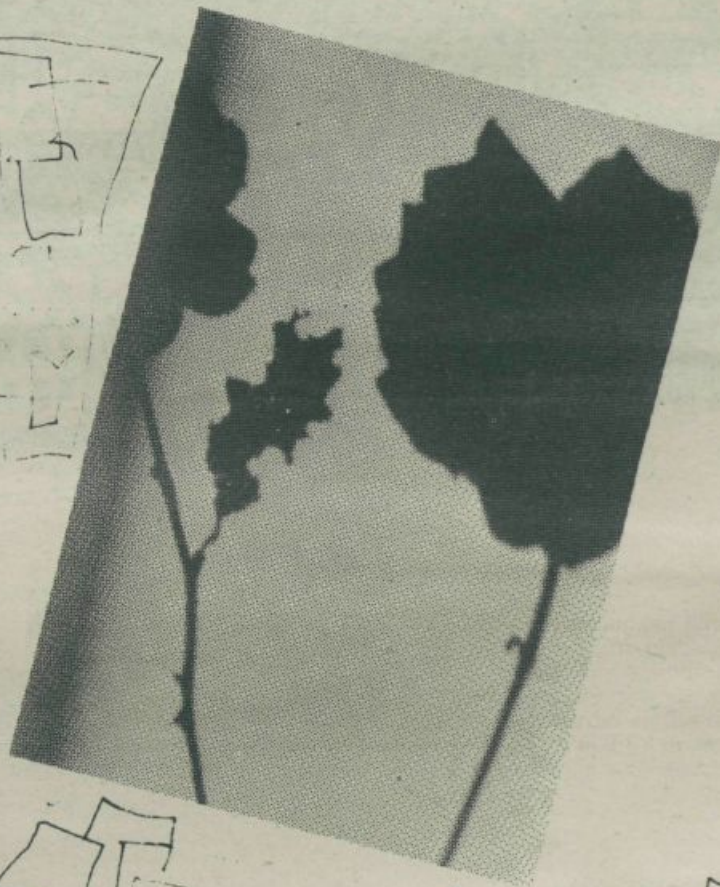
Nabuhli nečistovalci
sodnega dne,
ti krti na premici časa.

In ti boš skrita tesno med
poganjki cipres.
Kosti bodo votlo izžarevale
tvoje grešno življenje
in plazeča duša ti bo grizla nohte.
Takrat bo vihar prelomil
tvoj zemeljski krč in
premica bo prelomljeno zijala
NOVEMU ŽIVLJENJU naproti.

Avtor, javi se

HIT LETA 1984

Mesečina zvezdnato nebo
mineva noč prihaja jutro
zarja sonca mladega socializmu v pozdrav
za socializem bije srce boljševisko
24 ur na dan
socializem kakor sonca sibirskega si topel sij
oh, socializem, socializem
Vietnam, Afganistan, Bulgarija, Albanija
le dobre stvari trajajo tako dolgo
Socializem

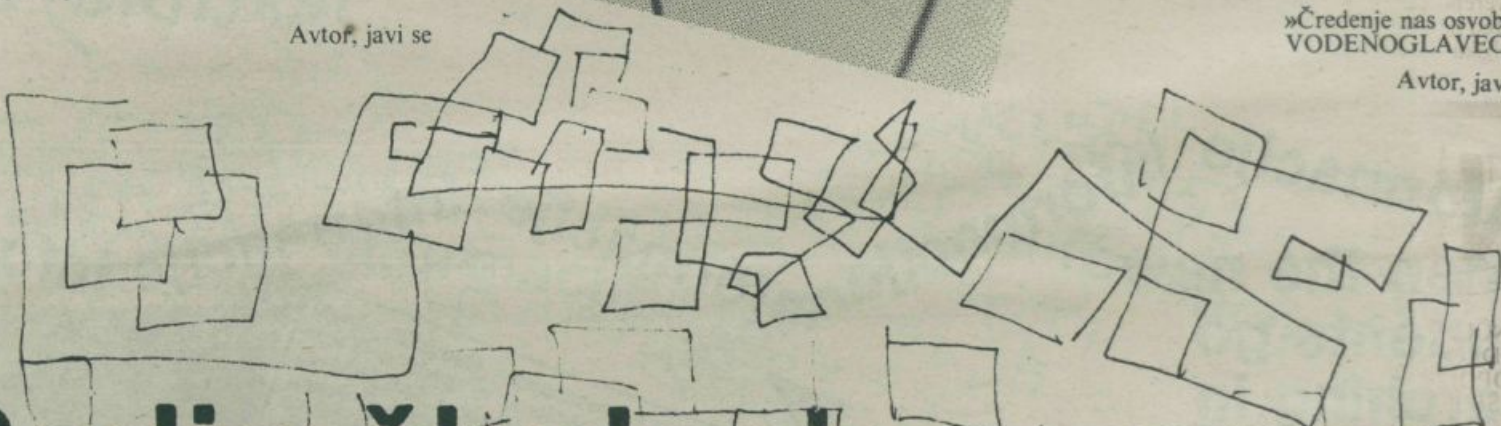
NARCIS

Razbliniti se v nič,
izpuhteti v brezvetrje,
zabljeno drgetati,
vbklo se zgnojiti,
ukrotljivo žlobudrati,
brezciljno zabingljati.

Sem nič,
prazen obraz tisočih.
Nekega dne,
tako zelo podobnega dne
dvoriti brodolomu.

»Čredenje nas osvobaja«
VODENOGLAVEC!

Avtor, javi se

Radio študent

RŠ radio študent

89,3 in 104,3 MHz UKV (Stereo)
1242 KHz Srednji val
Vsak dan od enih do sedmih (13.00 – 19.00)
Četrtek, petek, sobota in nedelja pa še od osmih do
polnoči (20.00 – 24.00)

To so seveda generalije prve študentske radijske
postaje v Evropi, zaenkrat pa tudi edinega študen-
tovskega radia v Jugoslaviji - RADIA ŠTUDENT!
Vprašajmo se po kratki, ampak res kratki zgo-
dovini!

Začetki datirajo v leto 1969. Ustanovitelj je bila
Zveza študentov. Kakor vemo, je po njenem »raz-
pade« vaje prevzela Univerzitetna konferenca
Zveze socialistične mladine Slovenije (UK ZSMS).
Danes je UK ZSMS tisti, ki mu gre ime: Ustanovi-
telj Radia Študent...RŠ...eR...eS! Od rojstva, 9.
maja tople pomladi šestnajst let nazaj, pa se je vlo-
ga RŠ spreminjala. Za začetek lahko povzamemo,
da se je »rdeča nit« prikazovala predvsem skozi pri-
sotnost RŠ kot ažurnega in učinkovitega informa-
tivnega medija, ki je svoje poslušalce, torej pred-
vsem študente, obveščal o dogajanjih na Univerzi
in v širšem prostoru. Po drugi strani pa je ves čas
pridobival (ohranjal) aktivno vlogo zastopnika in
moderatorja specifičnih mladinskih (študentskih)
interesov. Gre tako za interese znotraj »kulture«,

npr. glasbe, družboslovne kritike... »Rdeča nit« je
na določen način prisotna tudi danes.

Jasno je, da osrednje radijske postaje take pozi-
cije ne morejo vzdržati. Zato je pristop Radia Štu-
dent v slovenskem, če ne celo jugoslovanskem pro-
storu v mnogočem edinstven in nenadkriljiv. O tem
pričajo številna priznanja: npr. za reklame na Sej-
mih tržnega gospodarstva, sodelovanja s tujimi ra-
dijskimi postajami podobnega statusa itd.

Važno je le eno – ne glede na domnevno razno-
vrstnost poslušalstva, RŠ študentskih interesov ne
izraža kot neko izolirane problematiko, temveč
ravno skozi specifičnost vedno znova zadeva ob
»splošni družbeni interes«. Tudi v širšem polju
svoje naloge ne opravlja zgolj skozi opisovanje ter
obveščanje.

Zato je iluzorno vsako pričakovanje, ki bi me-
dij, še posebno pa Radio Študent, pojmovalo kot
institucijo, ki stoji zunaj skupnosti. Če je navidezna
polarizacija (predvsem v kulturi) v začetku 80-ih
let še dovoljevala take iluzije, so te danes popolno-
ma prazne. Mišljenje, ki RŠ izvzema iz družbene
stvarnosti in ga jemlje kot »avantgardo« v smislu
slepe opozicije »sistemu«, je nič manj kot naivno.
Pričakovanje »objektivnosti«, ki ga seveda produ-
cirajo povsem druge družbene strukture, pa je krat-
komalo – neutemeljeno. Verjeti je celo, da se zahte-
ve po »objektivnosti« pojavijo takrat, ko je vloga

Radia Študent postala prevelika, z namenom, da bi
jo zmanjšale.

Že sam obstoj medija, kot je RŠ, boče v oči. Ne-
kaj razlogov smo že navedli, niti ni naš namen, da
bi na široko o njih razpredali. Gre enostavno za to,
da se za izboljšanje moramo zavzemati in se še vn-
prej truditi za demokratizacijo naše družbe.

NE KRITIKANTSTVO, TEMVEČ TEORE-
TIZACIJA DRUŽBENE PRAKSE KOT DIA-
LOG IN KONFRONTACIJA PRISTOPOV!!!!

Naj bo dovolj! Geslo pa ste pravi gotovo konzu-
mirali, kajti: SKUPAJ SMO MOČNEJŠI!!!!

Zato niti ne bi več razlagali programskih smer-
nic, vloga Radia Študent se namreč meri edino po
njegovi programski in sploh vsakršni prisotnosti v
javnosti. Ta zapis naj bi to prisotnost le osvetlil, saj
je ne bo niti opisal, niti informiral o vsem, o vseh,
ki to prisotnost o (ne)mogočajo. Kratka »naturali-
stična« skica je naslednja: V etru smo prisotni 65 ur
tedensko, naše magično geslo »od enih do sedmih«,
pa danes uresničuje več kot 100 sodelavcev, od teh-
nikov, spikerjev, do ekonomskih propagandistov
in uspešnih »software«-ašev. Večina sodelavcev je
honorarnih, saj je ravno to temelj programske za-
snove. Radio Študent ima le osem redno zaposle-
nih delavcev.

»Drugačnost« RŠ je torej očitna. Poslušalci jo
najbolj usmerjajo na glasbeni program, čeprav je

ločevanje med govornim in glasbenim programom
brez prave teže. Celoten program je prepleten z is-
timimi parametri – kakor glasbeni ni »sprostitvena
kulisa«, je govorni grajen tako, da poslušalca vz-
podbuja k razmišljanju. Na drugi strani pa, naj gre
za prispevke družbene, kulturne, aktualno-politič-
ne ali glasbene redakcije, uporabljajo tudi nove,
»popularne« pristope.

Očitno je, da so tako vsebinske kot izvedbene
zasnove programa povezane z dejanskostjo, v kate-
ri RŠ biva. Zveze najdemo tako v tehničnih mož-
nostih kot v načinu pristopa k družbenim fenome-
nom. Kljub težavam pa RŠ kot »prednostno nalo-
go« uveljavlja prav razkrinkavanje zakritih kon-
fliktov, protislovij, navidezne harmonizacije inte-
resov, elitizma in drugih »sivin«, ki bi sicer ostajale
zakrite. V tem smislu se Radio Študent povezuje z
vsemi naprednimi subjekti in gibanji.

KO TOREJ PRIDEŠ V LJUBLJANO; KO ZA-
ČNEŠ Z NOVIM ŠOLSKIM LETOM, POSLU-
ŠAJ ----- še več ... pridi v klet 8. bloka študent-
skega naselja in geslo »POSUŠAM, TOREJ
SEM« dialektično nad-gradi s svojim prispevkom v
podobi RADIA ŠTUDENT!!!!

FRANCI ZAVRL, v.d.
odg. ured. RŠ

Novi rock 1985: Za vas je bil narejen ta sistem svobode

nial je bil zgrajen na repetitivnih zvokih, igri svetlobe in barv, poudarjeni atmosferi in liturgičnosti. Mističnemu uvodu je sledil z energijo nabit pri-spevek najmlajše novoročkovske generacije: oder so zavzeli hardkorovci. To, kar smo videli na No-vem rocku, sicer ni jedro hard core scene (noben od HC bendov z Novega rocka ne sodeluje na odlični video kaseti HC jedra Iskanje izgubljenega časa), vseeno pa sodi v širši okvir hard cora. Razlika med starim pankom in hard corom je precejšnja. Ključna novost HC produkcije je umik v subjektivnost. Stari panker je gledal na svet od zunaj, neprizadeto, cinično, včasih besno-nihilistično. Hard corovci so občutje besa in jeze zamenjali z občutjem obupa (npr. UBR bend, ki žal zaradi »obveznosti« do do-movine na Novem rocku ni nastopil, slab teden kasneje pa je le nastopil pred Metalko in objavil umik), pa tudi patetiko (npr. Quod Masacre, ki pa imajo velike možnosti, da to hibo popravijo). Hard core je vsaj delno prekinil z žurersko tradicijo rocka in panka. Postal je asketski in hermetičen. Vendar pa hermetičnost zaradi dobrih stikov s sve-tom za zdaj ne deluje zaviralno.

Pankrti, častni gostje prvega Novoročkovskega polčasa, so spektaklu postavili piko na i. Točno so določili čas, kraj in sistem, v katerem smo se znašli. Kraj: nekje ob železni zavesi. Čas: »Ko je konec praznikov, pride čas sovražnikov... (to pesem so stari borci Pankrti posvetili dogodkom v Sarajevu, Beogradu in tovarišici Hribarjevi). Sistem: »Zate je bil narejen ta sistem, ta sistem svobode«.

V odmoru med prvim in drugim polčasom so besedo dobili teoretiki. Okroglo mizo »Laibach v Ljubljani« je Darko Štrajn označil kot »Rock in

na situacija: deset tisoč ljubljanskih mladincev nima niti ene kleti, kamor bi se dala, 800 navijačev slovenskega ligaša Olimpije pa ima na voljo sta-dion z 20000 mesti. Organizator je naredil večjo napako, ko ni prebral napovedanega sporočila jav-nosti z zahtevo po prostorih. S tem bi Novi rock 1985 dobil pravo težo. Bleiweissov poziv z vižmar-skega tabora leta 1869: »Dajte nam Slovenijo!«, bi moral zamenjati poziv: »Dajte nam prostor!«

Prvo novoročkovsko petletko so zaključili Plavi orkestar, jugoslovanska verzija največje rock'n'roll prevare. Sarajevčani odlično poznajo psihologijo mase. Že Le Bon, eden prvih teoretikov, ki so se ukvarjali z maso, je ugotovil, da v masi prevladuje vpliv nezavednega, ki se identificira s stoletno dediščino in zato je masa skrajno konservativna... Fe-tistično spoštovanje tradicije je v masi absolutno. Plavi orkestar delajo prav to: koncert so začeli s partizansko Po šumama i gorama. Mladini, ki se ne more identificirati s sedanostjo, so ponudili vrni-tev v tradicijo. Postopek Plavih bi pogojno lahko imenovali retro princip. Vendar pa je razlika med Laibachom in Sarajevčani ogromna. Laibach obuja travmatična obdobja kolektivnega spomina, Orkestar pa najsvetlejša obdobja. Glasba Plavega orkestra pove zelo malo o naši družbi. Zato pa to-liko več pove reakcija publike. Po Adornu feno-men mase posamezniku ustvarja iluzijo bližine in povezanosti, vendar ta iluzija predpostavlja atomi-ziranost, odtujenost in nemoč posameznika. In prav ta mladina si je za himno svoje mladosti izbra-la refren Bolje biti pijan nego star.

Ali Žerdin

40 let in 120 dni po tem, ko so enote XV., XVIII. in XIX. divizije osvobodile Ljubljano, je Peter Mlakar, veliki vodja spektakla Novega rocka, nagovoril zbrane množice: »... Tukaj, na tem kraju, kjer pojejo himne v čast zmagovite armade, se, vi-dim, polnite z duhom poveljčanja. Radostni ste, kajti v vaših razbolelih dušah kipi volja do prevred-notenja pogubljenega...«

Prva petletka Novega rocka je za nami. Glede na to, da v daljnem letu 1981 organizatorji niso iz-delali planov do letošnjega leta, ne moremo poro-čati o preseženih odstotkih, o milijonih tonah jek-la, niti o tisočih hektarih obdelanih polj. Lahko pa trdimo, da je Novi rock v svoji relativno kratki, a bogati zgodovini, postal za velik del ljubljanske mladine in ne tako majhen del mladih iz drugih krajev tisto, kar so bili za naše prapraprednike ta-bori, in tisto, kar so bili za naše dede in babice mi-tingi in prvomajska srečanja na Rožniku.

Jubilejni Novi rock si je nadel praznično po-dobo. Prvič je postal resnični spektakel in se s tem postavil ob bok podobnim manifestacijam (parade, predaje štafet...). Geslo prireditve »Spektakel ni zbirka podob, ampak družbeno razmerje med ljud-mi, posredovano s podobami« ni bilo naključno. Novi rock je perverzno nastavljal ogledalo družbi. Natančen scenarij je točno določal mesto, pomen in vlogo vseh sodelujočih. Množice so se znašle med visokimi zidovi, artisti so defilirali na odru, vodjo pa so, tako kot se spodobi, postavili v TV ek-ran. S tega privilegiranega mesta je vodja negibno, a suvereno obvladoval in kontroliral ves auditorij.

Med nagovorom vodje se je na odru pojavila tr-boveljska Sveta Barbara. Mrk in negiben ceremo-

teorijo na isti strani barikade. Scenarij je teoretike zaprl tja, kamor sodijo: na Peklensko dvorišče. Največje »odobranje« je požel video intervju z ljubljansko županjo Tino Tomlje. Občinstvu je jas-no povedala, da bodo storili vse, da Laibach ne bo nastopil v Ljubljani. Povedala je še, da je uporaba imena ilegalna (da, ilegalna tudi v tisku), češ da žali čustva občanov. Vprašanje pa je (nanj naj odgovori zgodovina), ali ni s tem potrdila Laibachove teze, da je svoboda svoboda tistega, ki misli (dela, čust-vuje) enako. In če bo zgodovina potrdila to tezo, bo potrjena tudi teza Pavleta Gantarja, da so DPO in DPS 6., 7. in 8. član Laibacha.

Po teoretični pavzi je besedo spet dobil rock. Drugi večer je bil prava veselica. Vsaka veselica privabi par zoprnežev in tudi Novi rock jih je. Po-vsem jasno je, da v desetisočglavi množici mora biti par mulcev, na katere je evolucija pozadila in so ostali na stopnji med krapinskim pračlovekom in opico. Prejšnja leta je bil objekt izživljanja mul-cev ograja, ki je ločevala publiko in nastopajoče, le-tos pa je par mulcev težilo publiko, ne pa ograji. Te-ženja je bilo manj kot na gasilskih veselicah, pa vseeno več kot prejšnja leta. Del massmedijev je v preteklosti ustvaril mit, češ da so rock koncerti pra-vo mesto za pretepače. Tudi punk je dobil nalepko nasilnega gibanja, čeprav ni bil fizično nasilen. Po nekajletni reklami je par pretepačev res prišlo.

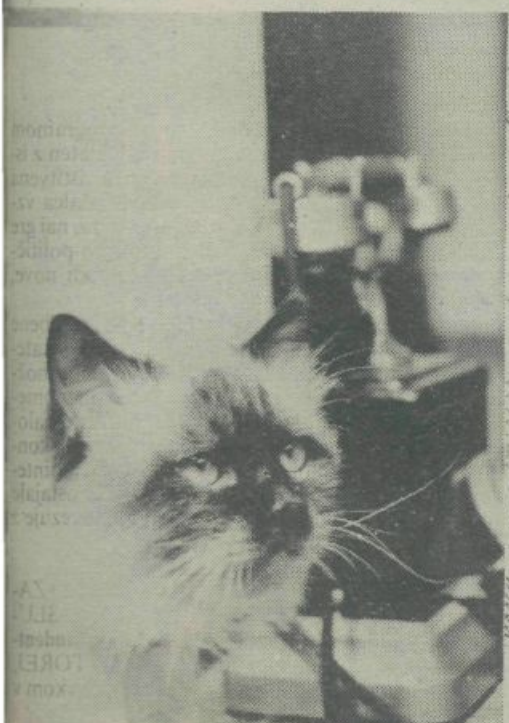
Teženje neandertalske bandice pa ni motilo nepreglednih množic. Novi rock je ljubljanski mla-dini dal tisto, česar jim ne zna dati mladinska or-ganizacija, in tisto, kar jim lokalne oblasti navadno vzamejo: dober žur, ki ni totalno prazen. Novi rock je ostal zadnji prostor za tovrstno zabavo. Absurd-

foto: dušan gerlica

Nov veter v študentski politiki

KONČUJE SE OBLIKOVANJE OSNUTKA PREDLOGOV, KI POMENIJO IZPOLNITEV ŠTIPENDIJSKE POLITIKE - ALI SE DRUGAČE POVEDANO, NA OBZORJU JE KONKRETEN PREDLOG SISTEMSKE REŠITVE ŠTIPENDIRANJA

Štipendija bi morala biti učencu in študentu materialno zagotovilo za pokrivanje najosnovnej-ših potreb in stimulacija za študijsko in raziskoval-no delo (uporaba pogojnika se mi zdi v danem trenu-tku najbolj primerna). Z vidika celotne družbe pomeni štipendiranje del kadrovske reprodukcije. V tem delu predstavljajo kadrovske štipendije več-čino štipendije iz združenih sredstev pa nastopajo v vlogi socialnega korektorja za tiste učence in stu-dente, ki se usposablajo za smeri in poklice, kjer kadrovskih štipendij ni ali pa jih je premalo. Poleg tega pa obstajata še »eminentna« Titov in Krai-gherjev sklad za štipendiranje. Delovanje teh skla-dov bi zaslužilo podrobnejšo analizo in razpravo, toda omejimo se na kadrovske štipendije in štipen-dije iz združenih sredstev.

Pavšalen statistični pregled je čisto ugoden. V zadnjih treh letih je zopet začelo naraščati število razpisanih kadrovskih štipendij (poprečno vsako leto 2000 več). Porazna pa je struktura teh štipen-dij. Skoraj 2/3 vseh je namenjenih tistim, ki so se odločili za III. in IV. zahtevnostno stopnjo izobra-ževanja. Najmanj jih je za V. stopnjo, za VI. in VII. zahtevnostno stopnjo pa je delež štipendij realno vsako leto manjši.

V dobi, ko na vseh forumih pozivajo k ustvar-jalnosti, lastnemu znanju, opiranju na lastne sile itd., pa je praksa diametralno nasprotna. Družba, ki poseduje tehnologijo, prekrito s patino zastare-losti, in prilagaja svoje kadrovske potrebe takšni tehnologiji, je sama sebe obsodila na dolgoročno rakovo hojo (naj bralca nikakor ne napade apri-orno kritikanstvo, ki ga je zadnje čase povsod dovolj - niso vsi načrtovalci, planerji in štipenditorji krat-kovidni, toda tisti, ki niso, so izjemni).

Materialna stimulacija najnižjih izobraževalnih zahtevnostnih stopenj razvija miselnost, ki bi jo morala samoupravna socialistična družba odprav-

ljati. Gre za t.i. »ideologije krampa in lopate«, ki se manifestirajo v obsojanju mladine, ki »ima vsega dovolj, pa se nekaj punta in štrajka, naj grejo v to-varno za stroji...«, prav tako pa tudi v fobiji nepo-srednih proizvajalcev, da se bodo izgubili v tokovih samoupravljanja (in v njihovem pristajanju na mezdni položaj).

Če proizvodne panoge še razpisujejo štipendije, se neproizvodna sfera poredkoma odloča za takšne korake. Biti študent katere od humanističnih smeri je danes precej smela poteza. Če presegaš cenzus za štipendijo iz združenih sredstev za kakih 200 dni, ti ostane še peščica kadrovskih štipendij, za katere prosi vsaj tridesetkrat preveč kandidatov.

Takšno stanje kliče po sistemski rešitvi štipen-dijske politike. Mistični karakter tega termina, za katerega so se skrivali vsi, ki so pri oblikovanju te politike naleteli na ovire, se izgublja pred jasno opredeljenimi potrebami. Štipendija mora zagoto-viti osnovne potrebe študentov in učencev, celotna štipendijska politika pa mora biti usmerjena v sti-mulacijo intenzivnejšega študija. Z drugimi besedami: končati se mora pretežno enostransko pribli-ževanje in prilagajanje izobraževanja in štipendira-nja kratkoročnim potrebam združenega dela.

V ta namen je komisija izvršnega odbora samo-upravnega sporazuma o štipendiranju skoraj pri-pravila osnutek predlogov za izpolnitev štipen-dijske politike. Poglavitne značilnosti in novosti so:

- Spremembe v strukturi štipendij: več štipen-dij bi moralo biti namenjeno študentom, poleg tega pa bi morale neproizvodne panoge štipendije raz-pisovati intenzivneje, kot so to počele doslej.

- Štipenditor bi moral razpisati štipendijo za smer in ne za zahtevnostno stopnjo. Konkretno to pomeni, da bi moral isti štipenditor štipendirati tehnika s IV. zahtevnostno stopnjo, če bi le-ta želel nadaljevati šolanje.

- Dvig cenzusa: za štipendije iz združenih sred-stev je predlog doseg 65 % povprečnega OD, za kadrovske pa povprečni OD.

- Osnovo za izračun štipendije naj bi predstavl-jal produkt povprečnega letnega OD v SRS in in-deksa rasti OD.

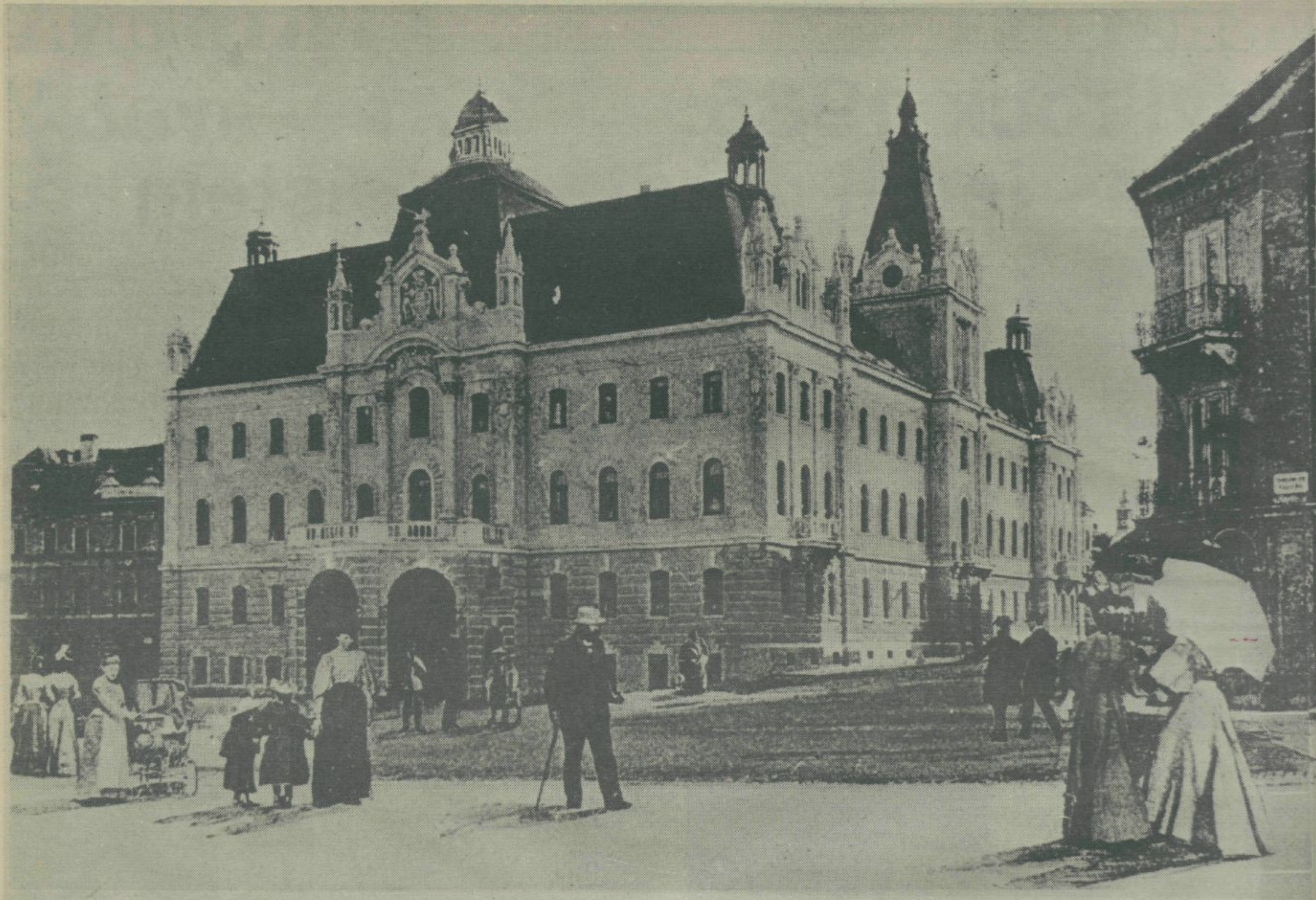
- Z medletnimi revalorizacijami naj bi štipen-dije poskušale dohajati inflacijo. Z medletnim re-valoriziranjem odpadde skrb, da se bo na računih za štipendiranje nabralo preveč sredstev. Ta navidez-ni višek je bil v preteklih dveh letih namenjen za sporne bone za regresiranje prehrane. Letos bonov ni, sredstva so namenjena za neposredno subven-cioniranje prehrane. Do revalorizacije pa bo prišlo, če se bodo v trimesečju OD povečali za več kot 15 %.

- Štipenditorji bodo morali svojim kadrovskim štipendistom zagotoviti pripravnost. Pobožna žel-ja štipendistov bo morala postati dolžnost, le-ti pa bodo morali tako nalogo vključiti v svoje kadrov-sko načrtovanje (zagotoviti bodo morali sredstva za pripravnost).

- Uvedba posebnih stimulativnih štipendij za najbolj nadarjene in uspešne študente, ne glede na njihove materialne razmere. S takšnim načinom štipendiranja bi družba bolj organizirano in manj stihijno uporabila sposobnosti teh ljudi že v času študija in seveda tudi kasneje.

Predlogi dopolnitve štipendijske politike zade-vajo celoten sistem povezav med izobraževanjem in združenim delom, kar pomeni, da zadevajo tudi integralni položaj in probleme študentski proble-matiki tekla na kongresih prihodnje leto, in kon-gresni dokumenti sami po sebi ne bodo zadostova-li. Samo dejansko razumevanje vseh dimenzij šti-pendiranja in temu primerno ravnanje lahko nad-omestita kratkovidne posege.

JASMIN DRŽANIČ

JAZ

HOČ m TRIBUNO

NA/V/

Pošlji uredništvu na naslov: Kersnikova 4 LJUBLJANA

Časopis študentov Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani

I. izdaja UK ZSMS, Ljubljana. UREDNIŠTVO: Sašo Danev (v.d. gl. urednika), Andrej Klemenc (v.d.odg. urednika), Igor Lukšič, Robert Botteri, Jasmina Držanič. STALNI SODELAVCI: Gligor Atanasovski, Katarina Žumer, Marinka Postrak, Stanislav Vidovič, Dušan Gerlica, Samo Škrbec, Mladen Petretič-Gido, Alojz Krivograd. OBLIKOVANJE IN TEHNIČNA UREDITEV: Maruša Zorec, Boštjan Kenda-Botas. Distribucija: Andrejka Prijon. Lektoriranje: Samo Koler. Naslov uredništva: Kersnikova 4, Ljubljana, telefon: 319-496. Izdajateljski svet: Ludvik Horvat (predsednik), Andrej Lukšič, Zoran Kariž, Aleš Kardelj, Bojan Klenovšek, Robert Škrlič, Primož Hainz, Matjaž Jevnišek, Igor Lukšič, Robert Botteri, Jasmina Držanič. Tisk: Tiskarna Ljudska pravica, Priprava BEP Dnevnik. Naklada 5000 izvodov, cena številke: brezplačna. Oproščeno temeljnega davka za promet po sklepu št. 421-170 z dne 22. januarja 1973. Javni sestanki uredništva so ob ponedeljkih ob 18. uri. Uradne ure: vsak delavnik od 12. do 14. ure.

študentski časopis

številka 0

cena 0

9. oktober 1985

AMURIST